

ОПОЛІНСЬКА ВІКТОРІЯ ВАЛЕНТИНІВНА

аспірантка кафедри обліково-аналітичних баз знань

Університет ДФС України

м. Ірпінь, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. Стрімке поширення і розвиток інформаційних технологій в поєднанні з новим етапом розвитку економічних відносин сприяють активному поширенню електронної торгівлі. Переваги, які надають нові інформаційні технології щодо форм і способів ведення бізнесу, здійснення продажів і здійснення покупок, привертають все більше число учасників економічних відносин.

Активне використання інформаційних технологій, яке спостерігається в Україні в останні роки, а також збільшення обсягу інвестицій в Інтернет призводять до швидкого розвитку систем електронної торгівлі, функціональні можливості яких постійно розширюються і ускладнюються [4]. Використання інтернет-технологій у розвитку електронної торгівлі підвищує ефективність і вносить суттєві корективи в організацію торгівлі товарами і послугами. Електронна торгівля – найдинамічніша сфера інтернет-економіки, що потребує особливі підходи для її вивчення.

За останні роки опубліковано чимало робіт присвячених економічним аспектам функціонування підприємств в середовищі Інтернет. До їх числа відносяться публікації К. Коллі, К. Пейтел. Специфічні проблеми, пов'язані з розвитком інтернет-комерції і інтернет-торгівлі висвітлені в роботах таких авторів як Т. Хоффман, А. Саммер,

М. Мак-Нілл, а також у вітчизняних, зокрема, Н. Борейко Т. Затонацької, В. Плєскач та інших. Проте, цілий ряд проблем розвитку інтернет-торгівлі і багато її аспектів продовжують залишатися не дослідженими.

Метою роботи є дослідження особливостей електронної торгівлі в умовах існування української інтернет-економіки.

Виклад основного матеріалу. Інтернет-економіка трактується найчастіше як мережева системно організована просторова структура взаємовідносин між економічними суб'єктами. Вона включає в себе індустрію створення і використання нових інформаційних технологій та продуктів, телекомунікаційні послуги, електронний бізнес, електронну комерцію, електронні ринки, телебанкінг й інші складові компоненти [4]. Тому інтернет-економіку слід розглядати як сукупність економічних зв'язків, що складаються в процесі створення, розподілу і використання галузевих ресурсів, що утворюють його матеріальну та «віртуальну» базу.

Електронна торгівля являє собою складовий компонент інтернет-економіки, безперервну оптимізацію товарів і послуг певної організації, а також виробничих зв'язків за рахунок застосування цифрових технологій і використання Інтернет як первинного засобу комунікації [4].

У спеціальній економічній літературі поняття електронна торгівля має багато авторських та декілька офіційних визначень. Американські вчені А. Саммер та Гр. Дункан у своїй роботі «Електронна комерція» [6] розмежовують поняття електронна комерція та електронна торгівля, зазначаючи, що друга є лише категорією першої, що обмежується безпосередньо операцією купівлі-продажу. Так, у Законі України «Про електронну комерцію» [1] терміни «електронна комерція» та «електронна торгівля» вживаються у різних значеннях:

1) електронна комерція – відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з

використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру;

2) електронна торгівля – господарська діяльність у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем. Тому слід розрізняти поняття «електронна комерція» та «електронна торгівля».

«Електронна торгівля – це торгівля через мережу Інтернет за допомогою комп’ютерів покупця і продавця товарів» [3]. Серед вітчизняних вчених панують визначення електронної торгівлі, як виду бізнес-активності, в якій комерційна взаємодія суб’єктів бізнесу здійснюється за допомогою глобальної комп’ютерної мережі Інтернет. На нашу думку, не обов’язково розглядати електронну торгівлю тільки як торгівлю за допомогою комп’ютера, а вважати електронну торгівлю як торгівлю, яка здійснюється через мережу Інтернет за допомогою різних пристроїв.

Отже, електронна торгівля, на відміну від електронної комерції, охоплює не весь процес товарно-грошового обміну, а являє собою використання Інтернет як середовище для проведення операцій купівлі-продажу товарів і послуг, починаючи з реклами продукту і закінчуючи власне угодою купівлі-продажу.

Особливості електронної торгівлі в умовах розвитку інтернет-економіки слід пов’язувати з розвитком інтернет-технологій в країні. Адже в своєму розвитку, одні країни значно просунулись вперед, частина їх наздоганяє, а інші просуваються повільно. Згідно з опублікованим Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum) Глобальним звітом про розвиток інформаційних технологій-2016 (The Global Information Technology Report) [7], Україна за рівнем розвитку

інформаційно-комунікаційних технологій суттєво поступається країнам СНД і Східної Європи.

Оскільки в Україні відсутнє належне правове забезпечення, це спонукає учасників електронної торгівлі до шахрайства та безвідповідальних дій у даній сфері. На нашу думку, не сприяє розвитку електронної торгівлі в нашій країні низька ефективність судової системи та проблеми із захистом інтелектуальної власності. Також, на відміну від Європейського офісу зі статистики Євростат (Eurostat), Державна служба статистики України не враховує ключові показники, пов'язані з електронною торгівлею.

Висновок. Впродовж останніх років в Україні спостерігається інтенсивне зростання інтернет-торгівлі за допомогою різних гаджетів (телефони, планшетні комп'ютери тощо). Однак серед головних проблем подальшого розвитку електронної торгівлі в Україні є відсутність необхідного законодавчого регулювання її діяльності. На сьогодні головним завданням держави залишається адаптація законодавчої бази до світових стандартів з метою підвищення ефективності електронної торгівлі в умовах розвитку інтернет-економіки. Відтак ці правила Україні необхідно напрацьовувати та впроваджувати, у чому і вбачаємо перспективу наших подальших досліджень.

Література:

1. Закон України «Про електронну комерцію» (Відомості Верховної Ради, 2015, № 45, ст. 410) від 3 вересня 2015 року № 675-VIII
2. Апопій В.В., Міщук І.П. Організація торгівлі/Підручник 3-тє вид. / за редакцією Апопія В.В. – К.: Центр учбової літератури, 2009. - 632 с.
3. Балабанов И.Т. Электронная коммерция: учеб. пособие. - СПб., 2001. – 335 с.

4. Одарченко А.М., Сподар К.В. Особливості електронної комерції та перспективи її розвитку в Україні / Бізнес Інформ. – 2015. – №1. – С. 342–346.
5. Трубін І.О. Правові засади функціонування електронних грошей у сфері електронної комерції: монографія / І.О.Трубін. – К.: Алерта, 2013. – 136с.
6. Summer A., Dunkan Gr. E-Commerce / NYH Publishing. – 1999. – 263 p.
7. The Global Information Technology Report-2016. URL: <http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2016/networked-readiness-index/>